2026D52094

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister en Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur over de Geannoteerde agenda Landbouw- en Visserijraad 26 en 27 oktober 2026 en reactie op toezegging over vangstadviezen, Omnibus veiligheid van voedsel en diervoeder – COREPER 30 september 2026 (Kamerstuk 27 858, nr. 776) en Verslag Landbouw- en Visserijraad 28–29 september 2026 en Rapport van Wageningen Social and Economic Research: Onderbouwing berekeningswijze steunmaatregel brandstofkosten visserij en aquacultuur (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1852)

De voorzitter van de commissie,
Steen

Adjunct-griffier van de commissie,
Bosman

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie
II Antwoord/Reactie van de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
III Volledige agenda

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Landbouw- en Visserijraad van 26 en 27 oktober 2026. Deze leden hebben nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie zien als belangrijkste punt op de agenda de gedeeltelijke algemene oriëntatie over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) na 2027. Deze leden zien kansen voor een GLB dat boeren perspectief biedt, minder administratieve lasten kent en tegelijk bijdraagt aan een duurzame, weerbare landbouw. Zij lezen dat de Minister tevreden is met de toegenomen flexibiliteit, maar ook dat een aantal voor Nederland essentiële onderdelen, zoals de verlaging van de Degressive Area-Based Income Support (DABIS)-bandbreedte, het streefcijfer van zes procent voor jonge boeren en de oormerking van middelen voor groene interventies, niet in de GLB-verordening maar in de Meerjarig Financieel Kader (MFK)-onderhandelingsbox zijn terechtgekomen. Ook blijkt dat de ondergrens inmiddels van 130 naar 90 euro per hectare is verlaagd, maar dat de oormerking voor jonge boeren en groene interventies er nog niet in staat. Deze leden vragen de Minister toe te lichten hoe hij voorkomt dat de gezamenlijke groene ambitie verwatert nu het zwaartepunt van de besluitvorming naar de Europese Raad verschuift. Welke onderdelen zijn voor de Minister doorslaggevend om wel of niet in te stemmen met het totaalpakket? Daarnaast vernemen deze leden graag waarom de Minister pleit voor het vrijwillig maken van de data-autoriteit, terwijl goede data cruciaal zijn voor kennis, innovatie en het volgen van het effect van het beleid en hoe Nederland de definitie van actieve landbouwer wil invullen zodat steun terechtkomt bij boeren die daadwerkelijk produceren en beheren, inclusief deeltijdboeren, en niet bij landeigenaren die zelf niet boeren.

De leden van de D66-fractie delen de opvatting van de Minister dat de landbouwreserve geen structurele oplossing is voor de gevolgen van droogte, hoge energieprijzen en dierziekten. Deze leden pleiten ervoor om te investeren in weerbaarheid op de lange termijn. Kan de Minister concreet maken hoe hij de inzet op bodem- en watermanagement, eco-regelingen, risicobeheer en verzekeringssystemen wil uitwerken en wat hij verwacht van de Europese water- en risicobeheerstrategie? Ten aanzien van het Actieplan Meststoffen steunen deze leden het streven naar meer strategische autonomie en circulaire meststoffen. Zij vragen de Minister welke milieueffecten hij ziet bij een uitbreiding van RENURE naar digestaat, welke voorwaarden hij daaraan wil stellen en hoe dit zich verhoudt tot de waterkwaliteitsdoelen.

De leden van de D66-fractie vragen naar de achtergrond van de Nederlandse onthouding bij de sectorale verordening voor het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB), het Oceaanpact en het maritiem en aquacultuurbeleid. Deze leden begrijpen de wens om het Do No Significant Harm-principe horizontaal toe te passen, maar vragen wat de onthouding betekent voor de Nederlandse invloed in de triloog en hoe de Staatssecretaris borgt dat modernisering en energietransitie van de vloot hand in hand gaan met herstel van de visbestanden. Hoe verhoudt het pleidooi om het plafond voor vlootcapaciteit te versoepelen zich tot het gezonde bestandsbeheer? Ten aanzien van de brandstofsteun vragen zij of de regeling die op 16 oktober 2026 voor de tweede keer wordt opengesteld, enkel compenseert of ook bijdraagt aan verduurzaming van de sector en of dit wordt geëvalueerd.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Landbouw- en Visserijraad van 26 en 27 oktober 2026. Daarnaast lazen deze leden de brief over het Omnibusvoorstel veiligheid van voedsel en diervoeder. Zij hebben de volgende vragen.

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid na 2027

De leden van de VVD-fractie willen een GLB dat boeren ondersteunt bij het versterken van hun onderneming en ruimte biedt voor innovatie. Deze leden lezen dat de Minister tevreden is over verschillende aanpassingen in het voorstel. Gelijktijdig moet de Minister zijn oordeel over het totaalpakket nog bepalen. Welke wijzigingen zijn voor de Minister nog nodig om met een algemene oriëntatie te kunnen instemmen?

De leden van de VVD-fractie steunen meer ruimte om het GLB te laten aansluiten op de Nederlandse praktijk. Die ruimte mag er niet toe leiden dat Nederlandse boeren met minder steun aan zwaardere eisen moeten voldoen dan hun concurrenten buiten Nederland. Welke verschillen in steun per hectare kunnen onder het voorliggende voorstel tussen lidstaten ontstaan? Welke afspraken wil de Minister maken om deze differentiatie te begrenzen?

De leden van de VVD-fractie vinden dat de vergoeding voor deelname aan het GLB in verhouding moet staan tot de kosten/verplichtingen. Is doorgerekend bij welk steunniveau deelname voor Nederlandse boeren financieel onaantrekkelijk wordt? Zo nee, is de Minister bereid dit alsnog te doen?

De leden van de VVD-fractie onderschrijven vanzelfsprekend het belang van marktoriëntatie en begrijpen de bezwaren tegen uitbreiding van steun. Tegelijkertijd passen andere lidstaten deze steun wel toe. Welke concurrentienadelen ondervinden Nederlandse bedrijven daarvan? En wat kan de Minister hiertegen doen?

De leden van de VVD-fractie vragen hoe binnen het kabinet wordt besloten over de vrije ruimte in het nationale en regionale partnerschapsplan. Welk deel hiervan wil de Minister inzetten voor landbouwinnovatie, investeringen op het boerenerf en de sectorale interventie groenten en fruit? Hoe voorkomt hij dat deze instrumenten tussen de verschillende departementale aanspraken op het budget in de knel komen?

Uitvoering eco-regeling

De leden van de VVD-fractie ontvangen signalen dat boeren na de beoordeling van hun GLB-aanvraag over 2025 nog steeds in onzekerheid verkeren. LTO meldt ruim 5.000 bezwaren en 386 positieve bijstellingen na (menselijke) beoordeling van de eco-activiteit groenbedekking. Kan de Minister deze aantallen bevestigen? Hoeveel bezwaren zijn inmiddels afgehandeld? Hoeveel zijn gegrond verklaard? En welke fouten komen daarbij het vaakst naar voren?

De leden van de VVD-fractie willen weten wat RVO met de resultaten van deze herbeoordelingen heeft gedaan? Welke concrete aanpassingen zijn doorgevoerd in de controles over 2026? Worden bij een structurele beoordelingsfout ook vergelijkbare aanvragen opnieuw bekeken waarvoor geen bezwaar is ingediend? Zo nee, waarom niet?

Internationale handel

De leden van de VVD-fractie steunen handelsakkoorden die nieuwe afzetmogelijkheden bieden voor Nederlandse boeren/tuinders. Welke concrete resultaten heeft de recente handelsmissie naar India opgeleverd voor de markttoegang van Nederlandse zuivel- en tuinbouwproducten? Welke invoerheffingen en andere handelsbelemmeringen staan die toegang nog in de weg?

De leden van de VVD-fractie vragen aandacht voor de invoer van pluimveevlees. Welke inzet kiest het kabinet voor de voorwaarden van eventuele tariefcontingenten? Welke mogelijkheden wil het kabinet vastleggen om in te grijpen wanneer extra invoer tot ernstige marktverstoring leidt?

Omnibus veiligheid van voedsel en diervoeder

De leden van de VVD-fractie lezen dat Nederland voornemens was op 30 september met het voorstel in te stemmen en daarbij een stemverklaring af te geven. Wat is de uitkomst van deze besluitvorming? Welke Nederlandse bezwaren zijn met het vastgestelde onderhandelingsmandaat nog niet weggenomen? Welke aanpassingen wil de Staatssecretaris tijdens de onderhandelingen met het Europees Parlement alsnog bereiken?

De leden van de VVD-fractie willen dat vereenvoudiging ook op het boerenerf merkbaar wordt. Wat levert het voorstel concreet op voor de toelating en beschikbaarheid van gewasbeschermingsmiddelen, waaronder biologische en laagrisicomiddelen? Welke knelpunten worden opgelost voor kleine toepassingen en welke blijven bestaan? Wanneer kunnen Nederlandse telers de eerste verbeteringen verwachten?

Vangstmogelijkheden en wetenschappelijke advisering

De leden van de VVD-fractie lezen dat voor verscheidene pelagische bestanden significante hogere vangsten worden geadviseerd. Onderwijl noemt de Staatssecretaris de toestand van deze bestanden nog steeds kwetsbaar. Kan de Staatssecretaris toelichten waardoor deze grote veranderingen in de adviezen worden veroorzaakt? Welk deel is toe te schrijven aan bestandsherstel en welk deel aan gewijzigde rekenmethoden?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Staatssecretaris voor kabeljauw wil uitgaan van het alternatieve scenario in het wetenschappelijke advies. Welke vangstruimte en maatregelen ter bescherming horen bij dit scenario? Hoe voorkomt de Staatssecretaris dat beperkte kabeljauwbijvangst de visserij op gezonde bestanden vroegtijdig stillegt?

De leden van de VVD-fractie vragen aandacht voor de verdeling van de vangstmogelijkheden voor Atlanto-Scandinavische haring (ASH). In het verleden is het Europese Unie (EU)-aandeel in het quotum volgens de sector verlaagd in samenhang met toegang tot Noorse wateren. Nu de EU sinds 2021 niet meer over volledige toegang tot deze wateren beschikt, pleit de sector voor herstel van deze toegang of compensatie via het quotum. Hoe beoordeelt de Staatssecretaris dit verzoek en is hij bereid zich hiervoor in de onderhandelingen in te zetten?

De leden van de VVD-fractie constateren dat de onderhandelingen over de verdeling van de makreelquota nog niet tot een akkoord tussen alle betrokken kuststaten hebben geleid. Het deelakkoord tussen het Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, de Faeröer en IJsland laat de EU buiten de afspraken. Eenzijdige quotatoekenningen kunnen ertoe leiden dat de totale vangst boven het wetenschappelijke advies uitkomt en zetten bovendien de concurrentiepositie van Europese vissers onder druk. Dit is niet alleen schadelijk voor het behoud van een duurzaam visbestand, maar benadeelt ook Europese vissers die zich wél aan de gemaakte afspraken houden. Welke concrete inzet kiest de Staatssecretaris om tot een akkoord tussen alle betrokken kuststaten te komen, waarbij de belangen van de Nederlandse visserijsector worden geborgd en overbevissing wordt tegengegaan?

De leden van de VVD-fractie vragen daarnaast aandacht voor de gevolgen van de rode beoordeling van makreel door de Viswijzer voor de afzet van deze vissoort. Nu het wetenschappelijke vangstadvies voor makreel aanzienlijk is verhoogd, vragen de leden hoe de Staatssecretaris aankijkt tegen het verschil tussen de wetenschappelijke beoordeling door de International Council for the Exploration of the Sea (ICES) en de beoordelingsmethodiek van de Viswijzer. Is de Staatssecretaris bereid hierover met de Viswijzer en andere betrokken partijen in gesprek te gaan?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda, het verslag en de update over de Omnibus Food and Feed. Hierover hebben deze leden enkele vragen en opmerkingen.

Geannoteerde agenda

De leden van de PRO-fractie pleiten voor een stevige verankering van groene- en duurzame ambities in het GLB. Het verduurzamen van de sector en het herstellen van de natuur is een Europese aangelegenheid en zou het uitgangspunt moeten vormen voor de besteding van publiek geld aan de landbouw. Deze leden vragen de Minister daarom om helder toe te lichten of, en zo ja hoe er onder het heronderhandelde GLB meer ruimte ontstaat voor groene investeringen. Is dit een significante verbetering ten opzichte van het huidige GLB? Welk merkbaar verschil zal er zijn onder het nieuwe GLB op dit punt? Zal het nieuwe GLB leiden tot het sneller en effectiever verduurzamen van de sector en het herstellen van de natuur? Zo ja, met welke acties zal dit bereikt worden? Zo nee of indien niet duidelijk, hoe gaat Nederland de vrije ruimte benutten om de sector te verduurzamen en de natuur te herstellen? Welke specifieke nationale acties komen hiervoor in beeld?

De leden van de PRO-fractie lezen dat er haast is om het nieuwe GLB vorm te geven. Zo hangt het nieuwe GLB nauw samen met het nieuwe MFK die nu voor Europa wordt uitonderhandeld. Kan de Minister nader in gaan hoe de twee trajecten elkaar beïnvloeden en in welke mate zij afhankelijk zijn van elkaar? Welke wensen heeft de Minister voor de onderhandelingsinzet bij het MFK en op welke wijze is dit afgestemd met het Ministerie van Financiën? Bij welke inzet in de MFK-onderhandelingen zijn de publieke belangen van natuurherstel en het verduurzamen van de landbouwsector het meest gebaat en is de Nederlandse inzet bij het MFK hiermee in lijn? Als hiervan is afgeweken, kan de Minister dan onderbouwen dat er in de MFK-onderhandelingen nog steeds voldoende rekening wordt gehouden met de nodige investeringen in groene ambities? Bestaat de kans dat, door bezuinigingen op of het anders besteden van Europese middelen, er minder geïnvesteerd zal kunnen worden in natuurherstel en het verduurzamen van de sector?

Omnibus

De leden van de PRO-fractie betreuren het aannemen en de komst van de Omnibus Food and Feed in de Europese Raad. Deze leden hebben onvoldoende vertrouwen in de aanname dat dit niet zal leiden tot een (significante) afname van het beschermingsniveau voor mensen, dieren en de natuur. Hierin volgen zij de zorgen van meer dan 500 wetenschappers en dokters door heel Europa (Universiteit Leiden, 16 september 2026, «European scientists sign open letter on relaxation of pesticide regulations» (https://www.universiteitleiden.nl/en/news/2026/09/european-scientists-sign-open-letter-on-relaxation-of-pesticide-regulations)). Kan de Staatssecretaris hun zorgen onderbouwd weerleggen?

De leden van de PRO-fractie zijn het niet eens met het feit dat Nederland, ondanks deze aanhoudende zorgen, in heeft gestemd met het voorstel. Deze leden vragen de Staatssecretaris met klem om zich blijvend in te zetten om duidelijkheid te krijgen over de praktische gevolgen van deze Omnibus. Welke concrete stappen gaat de Staatssecretaris zetten om de risico's beter in beeld te krijgen? Op welke punten kan hij nog invloed uitoefenen tijdens de triloogfase en welke prioriteiten stelt de Staatssecretaris tijdens deze fase? Mocht er nieuwe informatie beschikbaar komen die de door de wetenschap geconstateerde zorgen verder onderstrepen, legitimeren en/of onderbouwen, heeft Nederland dan nog de mogelijkheid om de Omnibus aan te scherpen of af te wijzen? Wanneer verwacht de Staatssecretaris dat de Omnibus Food and Feed het eind van de triloogfase bereikt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

Algemeen

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda over de formele Landbouw- en Visserijraad van 26 en 27 oktober 2026, het verslag van de Landbouw- en Visserijraad van 28 en 29 september 2026 (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1834) en ook de informatie over het Omnibus-voorstel voor voedsel- en diervoederveiligheid.

De leden van de PVV-fractie maken zich zorgen over de aanhoudende druk die vanuit de EU op de Nederlandse agrarische en visserijsector wordt uitgeoefend. In plaats van onze boeren en vissers de ruimte te geven om te ondernemen en te zorgen voor onze voedselzekerheid, blijft de stroom aan bureaucratische verplichtingen, complexe eco-regelingen en verstikkende milieueisen vanuit Brussel maar groeien.

De leden van de PVV-fractie benadrukken dat Nederlandse agrarische gezinsbedrijven en visserijondernemingen behoefte hebben aan werkbare regels, een eerlijk speelveld met minder administratieve druk, in plaats van aanvullende Europese groene ideologie.

GLB na 2027

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de onderhandelingen over het GLB na 2027 en het streven van het Iers voorzitterschap om in de Raad van oktober een gedeeltelijk akkoord te bereiken. Kan de Minister toelichten waarom het kabinet in Brussel blijft pleiten voor het vastleggen van voldoende gezamenlijke Europese groene ambities, terwijl de Nederlandse landbouwers juist ten onder gaan aan opgestapelde milieudruk en administratieve lasten? Hoe beoordeelt de Minister de voorgestelde definitie van de actieve landbouwer, en hoe gaat de bewindspersoon garanderen dat deeltijdboeren en kleine familiebedrijven niet worden uitgesloten van inkomenssteun? Kan de Minister verduidelijken welke specifieke voorwaarden op het gebied van opleiding of vaardigheden lidstaten mogen stellen bij de status van de jonge landbouwer en voorkomt het kabinet dat hier opnieuw extra bureaucratische obstakels voor jonge boeren worden opgetuigd?

Nationale en Regionale Partnerschapsplannen (NRPP) en MFK

De leden van de PVV-fractie stellen met betrekking tot de NRPP en het MFK 2028–2034 vast dat de discussie over het onderbrengen van landbouw- en visserijmiddelen in één brede NRPP-structuur tot grote verdeeldheid leidt. Deelt de Minister de opvatting van de landbouwcommissie van het Europees Parlement (AGRI-commissie), die zich expliciet tegen het opnemen van het GLB in de NRPP-structuur heeft gekeerd, dat landbouw- en visserijfondsen hun geoormerkte, zelfstandige positie binnen de EU-begroting moeten behouden? Hoe beoordeelt het kabinet het MFK-onderhandelingsvoorstel (nego-box) van het voorzitterschap, waarin de totale EU-begroting met acht procent (141 miljard euro) wordt verlaagd? Zet Nederland zich hierbij in om primair te snijden in Brusselse overheidsuitgaven en klimaatfondsen in plaats van in directe steun aan de voedselproducenten?

GVB en visserijsteun

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de uitkomsten van de Landbouw- en Visserijraad over het GVB en het onderzoeksrapport van Wageningen Social & Economic Research (WSER) over de brandstofkostenregeling (WSER, 2026, «Onderbouwing berekeningswijze steunmaatregel brandstofkosten visserij en aquacultuur» (https://edepot.wur.nl/721240)). Kan de Staatssecretaris bevestigen dat Nederland zich heeft onthouden van stemming bij het deelakkoord over de sectorale verordening onder het MFK 2028–2034 vanwege het opnemen van het Do No Significant Harm-principe? Deelt de Staatssecretaris de vrees van deze leden dat dergelijke principes via de achterdeur verstikkende klimaateisen opleggen aan de visserijsector? Welke concrete stappen onderneemt het kabinet naar de Europese Commissie (EC) om de knellende vlootcapaciteitsgrenzen en European Maritime Fisheries and Aquaculture Fund (EMFAF)-regels voor schepen langer dan 24 respectievelijk 30 meter aan te passen, zodat onze visserijvloot kan investeren in innovatie en veiligheid aan boord? Hoe kijkt de Staatssecretaris naar de bevindingen uit het WSER-rapport dat het totale budget van 13,50 euro slechts 87 procent van de extra brandstofkosten voor de kotter- en aquacultuursector dekt bij de huidige hoge gasolieprijzen van gemiddeld 0,99 euro per liter? Welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris om te voorkomen dat

onbenut gebleven middelen uit de eerste en tweede openstelling van de subsidieregeling vergoeding hogere bedrijfskosten visserij verloren gaan voor de visserijsector?

Uitvoering Natuurherstelverordening en Nationale Herstelplannen

De leden van de PVV-fractie vragen aandacht voor het recente debat in het Europees Parlement op 7 oktober 2026 over de uitvoering van de natuurherstelverordening. Hoe beoordeelt de Minister het feit dat meerdere fracties in het Europees Parlement en meerdere EU-lidstaten pleiten voor een pauze of uitstel van de natuurherstelverordening vanwege de gigantische administratieve en economische lasten voor sectoren? Waarom heeft Nederland al een nationaal natuurherstelplan ingediend bij de EC, terwijl maar liefst 17 lidstaten hun plannen nog niet hebben ingediend en de uitvoering in veel landen stagneert? Is dat om een goed voorbeeld te geven aan de andere EU-lidstaten, net als de extra betaling van 3 miljard euro aan Oekraïne die Nederland dit jaar heeft gedaan (5,6 miljard euro in 2025) of anders? Is de Minister bereid om de verdere nationale uitvoering van de natuurherstelverordening op te schorten zolang er op Europees niveau grote twijfels zijn over de haalbaarheid en de financiële onderbouwing van deze maatregelen?

Omnibusvoorstel Veiligheid van voedsel en diervoeder

De leden van de PVV-fractie vragen ten aanzien van het Omnibusvoorstel voor de veiligheid van voedsel en diervoeder op de agenda van het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (COREPER) de volgende vragen. Kan de Staatssecretaris de exacte inhoud delen van de stemverklaring die Nederland heeft afgegeven bij de instemming met het Omnibusvoorstel als hamerstuk in het COREPER-overleg van 30 september 2026? Op welke manier waarborgt de Staatssecretaris dat de onderhandelingen met het Europees Parlement (triloog) over dit Omnibusvoorstel niet leiden tot extra regeldruk of kostenverhogingen voor de Nederlandse veefokkerij- en diervoedersector?

Overige

De leden van de PVV-fractie vragen de Minister of hij kan toezeggen dat Nederland bij de aankomende onderhandelingen over de vangstmogelijkheden voor 2027 met het Verenigd Koninkrijk en Noorwegen pal gaat staan voor het behoud van onze historische visrechten en het oplossen van de voor de Nederlandse vissers zo nadelige boomkor verbod in Noorse wateren?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de agenda voor het schriftelijk overleg over de Landbouw- en Visserijraad van 26 en 27 oktober en hebben enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de voorgestelde wijzigingen in het GLB na 2027 en de inzet om tijdens de Landbouw- en Visserijraad tot een gedeeltelijk akkoord te komen. Deze leden vragen de Minister hoe hij ervoor gaat zorgen dat de voorgestelde wijziging voldoende ruimte overlaat voor nationale invulling, zonder dat dit ten koste gaat van gemeenschappelijke Europese doelstellingen. Welke waarborgen zijn er om te voorkomen dat verschillen in nationale keuzes leiden tot uiteenlopende duurzaamheidsnormen en concurrentievoorwaarden binnen de EU?

De leden van de CDA-fractie constateren dat Nederland zich inzet voor een sterkere gemeenschappelijke groene ambitie binnen het GLB, onder meer door meer nadruk te leggen op agrarisch natuur- en klimaatbeheer. Deze leden vragen de Minister op welke wijze deze inzet concreet wordt ingebracht tijdens de onderhandelingen over het GLB na 2027. Hoe wordt geborgd dat de grotere flexibiliteit voor lidstaten niet leidt tot een afzwakking van de Europese milieu- en klimaatdoelen? Is de Minister bereid zich ervoor in te zetten dat voldoende middelen binnen het GLB specifiek beschikbaar blijven voor maatregelen die bijdragen aan biodiversiteit, bodemkwaliteit, waterbeheer en klimaatmitigatie?

De leden van de CDA-fractie lezen dat Nederland zich inzet voor het reserveren van zes procent van het landbouwbudget voor generatievernieuwing en jonge boeren. Deze leden vragen de Minister hoe dit voorstel zich verhoudt tot de meest recente onderhandelingsteksten over het meerjarig financieel kader en het GLB na 2027. Is de Minister bereid zich ervoor in te blijven zetten dat deze reservering daadwerkelijk wordt opgenomen in de uiteindelijke afspraken? Welke concrete mogelijkheden ziet de Minister daarnaast om jonge boeren te ondersteunen bij bedrijfsovername, toegang tot grond en financiering, zodat generatievernieuwing niet alleen financieel wordt gestimuleerd, maar ook in de praktijk haalbaar wordt?

De leden van de CDA-fractie constateren dat in de onderhandelingen wordt gesproken over een verlaging van de voorgestelde minimale gemiddelde hectaresteun van 130 naar 90 euro per hectare, naast een mogelijke begrenzing van inkomenssteun op 300.000 euro per landbouwbedrijf en een verdere afbouw van steun bij grotere bedrijven. Deze leden vragen de Minister wat de gevolgen van deze voorstellen kunnen zijn voor Nederlandse boeren, in het bijzonder voor gezinsbedrijven, jonge boeren en bedrijven met hoge grond- en productiekosten. Kan de Minister inzichtelijk maken welke gevolgen verschillende varianten van hectaresteun, degressiviteit en plafonnering voor de inkomenspositie van Nederlandse boeren kunnen hebben? Hoe beoordeelt de Minister deze voorstellen in het licht van zijn inzet op een toekomstbestendige en concurrerende landbouwsector?

De leden van de CDA-fractie zien van de schapenhouderij en de zoogkoeienhouderij, waarbij dieren regelmatig worden ingezet voor begrazing van natuurgebieden, dat deze bijdragen aan het beheer van het landschap en de biodiversiteit. Deze leden constateren dat deze sectoren onder druk staan door onder meer de komst van de wolf en dierziekten, zoals blauwtong. Zij vragen de Minister welke mogelijkheden het GLB biedt om gerichte dierpremies voor schapen en natuurbegrazende runderen in te voeren. Is de Minister bereid de mogelijkheden hiervoor te onderzoeken en zich ervoor in te zetten dat Nederlandse schapenhouders en natuurbegrazers onder vergelijkbare voorwaarden kunnen worden ondersteund als in andere lidstaten?

De leden van de CDA-fractie constateren dat de sectorale interventie voor groenten en fruit in de voorgestelde inrichting van het GLB na 2027 niet tot de maatregelen lijkt te behoren waarvoor middelen afzonderlijk worden gereserveerd, maar mogelijk afhankelijk wordt van de vrije ruimte binnen het NRPP. Deze leden vragen de Minister of het klopt dat de ondersteuning van de groente- en fruitsector daarmee niet langer rechtstreeks uit een geoormerkt Europees budget wordt gefinancierd. Welke mogelijkheden ziet de Minister om deze sectorale interventie ook na 2027 uit Europese middelen te blijven bekostigen? Hoe wordt dan geborgd dat er voldoende middelen beschikbaar blijven voor de groente- en fruitsector en dat deze niet verdreven worden door andere prioriteiten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

Landbouw

De leden van de BBB-fractie vragen waarom de Minister het voorliggende voorstel over het GLB als positief beoordeelt terwijl essentiële financiële afspraken nog ontbreken. Welke ondergrenzen hanteert hij voor instemming met een gedeeltelijke algemene oriëntatie? Hoe voorkomt hij dat Nederland instemt met verplichtingen waarvoor de financiering later ontoereikend blijkt?

De leden van de BBB-fractie lezen dat de Minister meer middelen wil reserveren voor groene doelen en de Natuurherstelverordening wil toevoegen als grondslag voor compensatie vanuit het GLB. Wat betekent dit voor de middelen voor voedselproductie en boereninkomens? Is de Minister bereid voor aanvullende natuurverplichtingen aanvullende financiering te verlangen, zodat boeren deze niet via hun eigen inkomenssteun betalen?

De leden van de BBB-fractie vragen welke waarborgen de Minister bij de handelsbesprekingen met Indonesië, India en de Filipijnen verlangt voor een gelijk speelveld. Hoe voorkomt hij dat Nederlandse boeren aan steeds strengere productie-eisen moeten voldoen, terwijl zij concurreren met producten waarvoor vergelijkbare eisen niet gelden?

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van het aangekondigde Europese pact tegen gold-plating. Steunt het kabinet dit pact en is het voornemens dit te ondertekenen? Welke concrete gevolgen verbindt de Minister hieraan voor zijn landbouw-, mest- en natuurbeleid? Is hij bereid zowel nieuwe nationale koppen te voorkomen als bestaande nationale koppen af te bouwen?

De leden van de BBB-fractie vragen welke onderdelen van het Nederlandse stikstofbeleid rechtstreeks Europees verplicht zijn en welke voortkomen uit nationale keuzes. Erkent de Minister dat een Europees natuurdoel niet automatisch betekent dat ieder Nederlands middel om dat doel te bereiken Europees verplicht is?

De leden van de BBB-fractie vragen welke verschillen bestaan tussen Nederland, Duitsland, Vlaanderen en Denemarken bij de beoordeling van stikstofeffecten en vergunningverlening. Welke ruimte benutten deze landen die Nederland onbenut laat? Welke verschillen zijn noodzakelijk vanwege de toestand van de natuur en welke berusten op nationale keuzes? Is de Minister bereid juridisch houdbare werkwijzen uit andere lidstaten ook in Nederland toe te passen?

De leden van de BBB-fractie verzoeken de Minister om een afzonderlijke Kamerbrief te sturen over de inhoud, juridische status en Nederlandse uitvoering van dat eerdergenoemde pact. Wil hij daarin bestaande nationale koppen binnen het landbouw-, mest- en natuurbeleid inventariseren, met bijzondere aandacht voor stikstof en per onderdeel aangeven wat wordt geschrapt of aangepast en wanneer? Indien hij nationale koppen wil behouden, kan hij dan per onderdeel uitleggen waarom en welke extra lasten dit voor boeren veroorzaakt?

Visserij

De leden van de BBB-fractie constateren dat de overgangstermijn voor het CATCH-systeem opnieuw wordt verlengd, terwijl de problemen met de praktische uitvoerbaarheid en de handel met derde landen nog steeds niet

zijn opgelost. Kan de Staatssecretaris aangeven wat de oorzaak is van deze aanhoudende problemen? Wanneer vindt er, samen met de EC en de betrokken sectorpartijen, een inhoudelijke discussie plaats over een structurele en werkbare oplossing, zodat de handel niet blijvend wordt belemmerd?

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van de resolutie van het Europees Parlement waarin wordt gepleit voor eenvoudigere regelgeving die beter aansluit bij de praktijk, meer flexibiliteit en het gebruik van alternatieve beheerinstrumenten binnen het GVB. Is de Staatssecretaris bereid bij de EC actief te pleiten voor opvolging van deze aanbevelingen en zich in te zetten voor eenvoudigere, flexibelere en praktisch uitvoerbare regels, met meer ruimte voor alternatieve beheerinstrumenten?

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van het Belgische VisTools, een dataverzamelingsinstrument dat realtime gegevens over visserij, scheepsprestaties en energieverbruik verzamelt, bundelt en verstuurt. Is het de Staatssecretaris bekend dat Nederlandse vissers zich bij dit initiatief hebben aangesloten met het oog op een alternatief voor de aanlandplicht? Is de Staatssecretaris bereid met zijn Belgische collega in gesprek te gaan om te bezien in hoeverre VisTools ook voor de Nederlandse visserijsector van meerwaarde kan zijn bij het ontwikkelen van een alternatief voor de aanlandplicht?

De leden van de BBB-fractie zijn verheugd te lezen dat de makreelquota met meer dan 100 procent zijn verhoogd ten opzichte van vorig jaar. Deze leden vragen zich dan ook af of deze ontwikkeling aanleiding geeft om makreel van de rode lijst van de VISwijzer te halen, zodat deze weer in de schappen van Nederlandse supermarkten kan komen te liggen. Is de Staatssecretaris bereid hierover in gesprek te gaan met de supermarkten en de VISwijzer?

De leden van de BBB-fractie vragen naar het tijdpad voor de implementatie van de kiwikuil en de kiwikuil-garnaal. Kan de Staatssecretaris de Kamer hierover per brief informeren en daarbij ingaan op de planning, de nog te doorlopen stappen en de verwachte datum waarop beide innovaties in de praktijk kunnen worden toegepast?

De leden van de BBB-fractie vragen naar de stand van zaken rond de herziening van het GVB en het contingentenstelsel. Daarbij constateren deze leden dat Nederlandse vissers steeds vaker mogelijkheden willen benutten om met andere, onder meer passieve, vistuigen te vissen, zoals longlines voor de tonijnvisserij. Dit wordt in de praktijk echter bemoeilijkt doordat zij niet over de benodigde historische rechten beschikken. Is de Staatssecretaris bereid zich bij de herziening van het GVB en het contingentenstelsel in te zetten voor mogelijkheden om de benodigde rechten toe te kennen?

De leden van de BBB-fractie constateren daarnaast dat Nederlandse vissers in het verleden met spiegelnetten hebben gevist, maar dat spiegelnetvissers met vaartuigen kleiner dan 15 meter destijds niet zijn meegenomen bij de toekenning van historische rechten. Kan de Staatssecretaris onderzoeken of deze vissers alsnog in aanmerking kunnen komen voor deze rechten en of hiervoor binnen het huidige stelsel of bij de herziening daarvan ruimte kan worden gecreëerd? Is de Staatssecretaris bereid hierover in gesprek te gaan met de vissersbonden?

De leden van de BBB-fractie constateren dat steeds meer vissers overstappen van de traditionele boomkorvisserij op de bordenvisserij en daarbij ook overschakelen van de visserij op schol en tong naar bijvoorbeeld de inktvisvisserij. Deze ontwikkeling wordt echter belemmerd door een tekort aan BRT-1-tonnage. Is de Staatssecretaris bereid te onderzoeken hoe dit knelpunt kan worden opgelost, zodat vissers niet uitsluitend worden beperkt door historische rechten en vangstregistraties, maar binnen het contingentenstelsel ook ruimte krijgen om in te spelen op veranderende marktomstandigheden, innovatieve visserijmethoden en de transitie naar een toekomstbestendige Nederlandse visserijsector?

De leden van de BBB-fractie vragen of er binnen het EMFAF of het MFK momenteel subsidiemogelijkheden beschikbaar zijn voor innovaties die bijdragen aan brandstofbesparing in de visserij, zoals de toepassing van een SumWing of innovatieve visborden. Kan de Staatssecretaris aangeven welke subsidieregelingen hiervoor beschikbaar zijn? Is hij bereid te bezien of deze ondersteuning voldoende aansluit bij de behoefte van vissers om te investeren in energiezuinigere visserijtechnieken?

De leden van de BBB-fractie constateren dat binnen het machtigingsstelsel voor lijst één diverse machtigingen zijn ingetrokken na de sanering van schepen. Deze leden vragen in hoeverre deze intrekkingen voortvloeien uit nationale regelgeving en in hoeverre internationale verplichtingen hieraan ten grondslag liggen. Is de Staatssecretaris bereid te onderzoeken of het mogelijk is opnieuw machtigingen voor lijst één beschikbaar te stellen, bijvoorbeeld door deze rechtstreeks vanuit de overheid uit te geven? Vissers kunnen deze machtigingen momenteel immers niet aankopen en worden daardoor beperkt in hun mogelijkheden om te investeren in nieuwe visserijactiviteiten, zoals de visserij op inktvis, octopus en sint-jakobsschelpen.

De leden van de BBB-fractie vragen op welke wijze vissers in het Caribische deel van het Koninkrijk worden ondersteund bij het realiseren van duurzaam visserijbeheer en het opvangen van de gevolgen van de huidige hoge brandstofkosten. Kan de Staatssecretaris aangeven welke maatregelen en financiële ondersteuningsmogelijkheden hiervoor beschikbaar zijn? Worden aanvullende maatregelen overwogen om de bestaanszekerheid van deze vissers te waarborgen en tegelijkertijd duurzaam visserijbeheer te bevorderen?

De leden van de BBB-fractie constateren dat de garnalensector momenteel onder grote druk staat door de combinatie van hoge brandstofprijzen, tegenvallende vangsten en stijgende bedrijfskosten. Is de Staatssecretaris bereid op korte termijn met de sector in gesprek te gaan over de huidige marktsituatie en de financiële gevolgen voor garnalenvissers? Is hij bereid zich in te zetten voor verlenging van de brandstofsteun zolang hiervoor nog middelen beschikbaar zijn?

De leden van de BBB-fractie ontvangen vanuit de sector regelmatig klachten over een ongelijk speelveld tussen visafslagen die garnalen verwerken. Kan de Staatssecretaris aangeven of voor deze visafslagen dezelfde regels en voorwaarden gelden en of het toezicht en de handhaving overal op dezelfde wijze plaatsvinden? Herkent de Staatssecretaris deze signalen en is hij bereid eventuele verschillen te onderzoeken en de Kamer over de uitkomsten te informeren?

De leden van de BBB-fractie zijn verheugd te vernemen dat het nieuwe pulsonderzoek tot nu toe goed verloopt. Deze leden begrijpen dat dit proces zorgvuldigheid vraagt, maar willen graag zicht krijgen op het verwachte tijdpad. Welke vervolgstappen voorziet de Staatssecretaris en

op welke termijn worden concrete resultaten verwacht? Is de Staatssecretaris bereid de Kamer hierover per brief te informeren?

De leden van de BBB-fractie vragen in hoeverre de gevolgen van klimaatverandering worden meegenomen in het kabeljauwadvies. Zijn de gehanteerde referentiepunten en hersteldoelen nog passend bij de veranderende omstandigheden in de Noordzee? In hoeverre wordt onderscheid gemaakt tussen de effecten van visserijdruk en veranderingen in het ecosysteem?

De leden van de BBB-fractie vragen of de Staatssecretaris bereid is zich ervoor in te zetten dat een verlaging van het totale budget voor het MFK niet leidt tot bezuinigingen op de visserijsector.

De leden van de BBB-fractie vragen naar de actuele stand van de populaties gewone en grijze zeehonden in de Nederlandse wateren. Hoe ontwikkelen de aantallen zich en welke gevolgen hebben deze zeehonden voor de visstand en het ecosysteem? Is bescherming van beide soorten nog noodzakelijk? Kan de Staatssecretaris per soort toelichten op basis van welke actuele wetenschappelijke gegevens bescherming nog nodig wordt geacht?

II Antwoord/Reactie van de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

III Volledige agenda

Geannoteerde agenda Landbouw- en Visserijraad 26 en 27 oktober 2026 en reactie op toezegging over vangstadviezen

Kamerstuk 2026Z22309 – Brief Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, J. Van Essen – d.d. 14 oktober 2026

Omnibus veiligheid van voedsel en diervoeder – COREPER 30 september 2026

Kamerstuk 27 858-776 – Brief Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, S.P.A. Erkens – d.d. 29 september 2026

Verslag Landbouw- en Visserijraad 28-29 september 2026 en Rapport van Wageningen Social and Economic Research: Onderbouwing berekeningswijze steunmaatregel brandstofkosten visserij en aquacultuur

Kamerstuk 2026Z21820 – Brief Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, J. Van Essen – d.d. 9 oktober 2026